

25. obletnica podpisa Sporazuma o vprašanjih nasledstva

29.6.2026 - | gov.si

29. junija 2001 je bil na Dunaju podpisan Sporazum o vprašanjih nasledstva, ki je po desetletju pogajanj dokončno potrdil zgodovinsko dejstvo, da je Jugoslavija razpadla in da je na njenem ozemlju nastalo pet suverenih in enakopravnih držav naslednic: Slovenija, Hrvaška, Srbija (takrat še kot ZRJ), Bosna in Hercegovina in Severna Makedonija.

Gre za edinstveno mednarodno pogodbo, ki določa načela za urejanje medsebojnih razmerij, pravic in obveznosti držav naslednic SFRJ. Ob tej priložnosti je minister za zunanje in evropske zadeve Tone Kajzer svojim kolegom v ostalih državah naslednicah poslal pismo, v katerem jih je pozval k aktivnejšemu sodelovanju za polno uresničevanje Sporazuma o vprašanjih nasledstva. V pismu je med drugim izrazil željo, da bi se nasledstvo obravnavalo kot priložnost za prikaz spoštovanja mednarodnih zavez in da bi Sporazum o vprašanjih nasledstva postal primer za prihodnje generacije, kako se lahko ob iskrenem iskanju skupnih interesov uveljavi dogovor v skupno korist.

Poziv je povsem na mestu: 25 let po podpisu ostaja še veliko odprtih vprašanj. Za Slovenijo najpomembnejša so vračanje predmetov kulturne dediščine in arhivskega gradiva, zaščita premoženja slovenskih podjetij in razdelitev ali razjasnitev preostalih finančnih sredstev oziroma obveznosti do tretjih držav in mednarodnih organizacij. Poleg tega bo potrebno opraviti tudi zaključno fazo delitve diplomatskih nepremičnin nekdanje SFRJ v tujini in nadaljevati pogovore o nasledstvu stavbe Beneškega paviljona.

Kljub številnim odprtim vprašanjem in relativno majhnemu napredku v zadnjih letih je vendarle potrebno izpostaviti dosežke v procesu implementacije nasledstvenega sporazuma, v katerem se je uredilo nasledstvo premoženja nekdanje SFRJ, ki se je ob razpadu države nahajalo v Sloveniji. Hkrati se je v veliki meri uredilo vprašanje nasledstva nepremičnin, ki so jih diplomatsko konzularna predstavništva in predstavniki nekdanje SFRJ uporabljali v tujini. Iz tega naslova je Slovenija pridobila 13 nepremičnin in 12 milijonov EUR namenskih sredstev, pridobljenih preko skupnih prodaj nepremičnin nekdanje SFRJ v tujini. Slovenija je dobila povrnjen del finančnih sredstev nekdanje SFRJ v vrednosti okoli 220 mio EUR. Prevezela je 103 originale mednarodnih pogodb, ki so postale del Diplomatskega arhiva Ministrstva za zunanje in evropske zadeve, in 231 umetniških del iz predstavništev nekdanje SFRJ v tujini. Vrnjenih je bilo 13 originalnih zapisov slovenskih filmov, ki so se desetletja hranili v Jugoslovanski kinoteki. V okviru Priloge E sporazuma pa je bilo urejeno vprašanje pokojnin.

Slovenija nasledstvena vprašanja obravnava prioritarno, jih redno vključuje v strateške dokumente na področju zunanje politike in si vseskozi aktivno prizadeva za njihovo reševanje. Deluje kot motor nasledstvenega procesa, saj se zaveda, da je Sporazum o vprašanjih nasledstva ena izmed osnovnih mednarodnih pogodb, ki utrjuje temelje slovenske državnosti in določa načela za nasledstvo na nekaterih ključnih področjih, kot so premoženje, kulturna dediščina, arhivi, delitev finančnih sredstev in obveznosti, zaščita pravic podjetij in posameznikov ipd. Istočasno deluje v prepričanju, da bi uspešno reševanje nasledstvenih vprašanj poglobilo sodelovanje in odnose med državami naslednicami in pripomoglo k reševanju ostalih odprtih vprašanj povezanih z razpadom SFRJ in k hitrejši in učinkovitejši integraciji treh držav naslednic v EU.

25 let po podpisu sporazuma lahko občudujemo posvečenost, vztrajnost in ciljno naravnost tvorcev

sporazuma - s strani Slovenije je pogajanja vodil dr. Miran Mejak, sporazum pa je na Dunaju podpisal takratni zunanji minister dr. Dimitrij Rupel - in si zaželimo večje politične podpore in intenzivnejšega sodelovanja s strani ostalih držav naslednic, pa tudi več političnega poguma pri iskanju za vse sprejemljivih rešitev, ki bi privedle k polni implementaciji sporazuma. Samo na ta način bo mogoče hitreje in učinkoviteje uresničevati dogovorjene zaveze. Glede na dosedanje izkušnje bo zelo pomemben že reden dialog o reševanju nasledstvenih vprašanj na strokovni in politični ravni, pa tudi nadaljevanje prakse posebnih sestankov zunanjih ministrov držav naslednic, ki je bila sprejeta na pobudo Slovenije.

Slovenija bo ostala promotorka polne uresničitve Sporazuma o vprašanih nasledstva. Zavestno postavlja spoštovanje sprejetih mednarodnopravnih zavez na najvišje mesto vrednot mednarodnega udejstvovanja, saj ji dogovorno sodelovanje z drugimi državami v predvidljivem, stabilnem in spoštovanem sistemu mednarodnih pravil zagotavlja dolgoročni temelj za obstoj in nemoten razvoj.

<https://www.gov.si/novice/2026-06-29-25-obletnica-podpisa-sporazuma-o-vprasanjih-nasledstva>